

ՏԵՕՐԷՆ-ԽՄԱՐԱԳՐԱԳԵՑ

Z. ՄԱՍՈՒՐԵԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Տարեկան	500 դր.
Վեցամսեայ	250 »
Եռամսեայ	150 »
Արտասահման տրկ.	70 ճր.

Բաժանորդագրութիւնը կ'սկսից ամեն ամսոյ 1ին եւ 15

100 ՓՈՐԱ

ՊԵՏԱԳՐԱԳՐ-Մ. ՄԱՍՈՒՐԵԱՆ

Օրաթերթ ազգային եւ փառաբանական

100 ՓՈՐԱ

Fondateur

M. MAMOURIAN

Directeur-Rédacteur en chef H. MAMOURIAN

Arévélian Mamoul,

JOURNAL ARMÉNIEN QUOTIDIEN

ՊՈՍՏԱԿԱՆ ՆԱՄԱԿԱՆԻ

(Մեր Ժողովար Եղևակներ)

31 Մայի 1920 Կ. Պոլս

Հայ Հանրապետութեան երրորդ տարեդարձը առանց միջադէպի անցաւ: Երէկուան համար որոշուած հանգէսը որ Թագսիմի պարտէզին մէջ պիտի կատարուէր՝ յետաձգուեցաւ ուրիշ օրուան:

Հսեր էի թէ Ազգ. Վարչութիւնը և կուսակցութիւնները իրարու հետ համաձայն չէին հանդէսին կատարման եղանակին համար: Ազգ. Վարչութիւնը կ'ուզէր աւելի վերապահ ու աւելի զգուշաւոր ընթացք մը բռնել, մինչ կուսակցութիւնները — մասնաւորապէս դաշնակցութիւնը — կ'ուզէր որ՝ անկիս ամէն կտրելի եղանակով ցուցաւ՝ մտլութեամբ: Իրողութիւնը եկաւ ապացուցանել թէ այդ չհանուած մեքենան և այդ կտրուած գործիքը, որ Ազգ. Վարչութիւնը կը կոչուի և որուն վարիչներուն չի հաւանի կը ձեւացնեն մեր տաքլուս յեղափոխականները, իր քայքայուն վիճակին մէջ իսկ աւելի բան մը կ'արժէր քան իր կուսակցական բոլորիքներուն հոլը:

Հայկական Հանրապետութեան տարեդարձը եկեղեցիներու շրջափակին մէջ սեղանուցանելու և քիչ մնաց որ հոն իսկ չունէ չպիտի կարենար առնել, հեղձամղձուկ մահացնելով կուսակցական բանախօսները, որոնք ասկէ աւելի լաւագոյն առիթ մը չէին կրնար երեւակայել իրենց անցեալ ու ներկայ գործունէութիւնը: Եւ ինքզինքնին ազգին ալիքն ու սեղան ցոյց տալու համար:

Համաձայնութիւնը թոյլ չտուաւ որ հանդէսները առնեն ցոյցի կիրպարանք և արգելեց ամէն հանդէս որ եկեղեցիներէ դուրս պիտի կատարուէին:

Անշուշտ այս հարուածին մէջ Բաժնակցականները՝ այնքան պզփի պիտի ըլլան չնչմարտիւ համար Վարչութեան մասը և... խոստովանեալ համար իրենց խակութիւնը:

Այս փոքրիկ միջադէպը բաւական յատկանշական է և ապացոյց մը թէ կուսակցական մոլեռանդութիւնը ինչպէս երբեմն կը կուրացնէ մարդոց յատկատեսութիւնը և զայն կը մղէ այնպիսի արարքներու որոնք հասարակ ու պարզամիտ խոյնցողութեամբ մը իսկ խմոր չպիտի ընէր եթէ կուրացած չըլլար կիրքերով:

Գէտք չի կար շատ մեծ խելք մը ունենալու թէ անտեղի, անփոփոխ, նըկատ ու անիմաստ բան մըն էր մեզի համար Հայ Հանրապետութեան տարեդարձի հանդէսներուն տալ այնպիսի ձև մը որ անիկա ցոյցի մը երեւոյթը անէր, քիչ մը պաղարկուելով ինչ և քիչ մը շրջակայացուցութիւն — այս բանը իր նիւթակերտ մաստով իսկ անհնար է ոչ թէ բարոյական — բաւական պիտի ըլլար ասանկ բանի մը վրայ չմտածելու և արգելքի տակ անուշեւելու՝ նուազութեան չպիտի ենթարկուէինք:

Աւելի լաւ էր իմ տեսակէտովս բնաւ հանդէսներու ու ցոյցերու խօսքը չընել քան թէ արգելքի ենթարկուիլ:

Եւ այս բանը պիտի պատահէր եթէ

կուսակցութիւնները ողջմտութիւնը ունենային չարաշուքեան յանձնարարած սահմանէն դուրս չելլելու:

Եթէ այս իրողութեան վրայ շատ կը ծանրանամ, անոր համար է որ Դաշնակցական — Հնչակեան պիտի հիմա գերագոյն ճիգը կը թափէ ամէն կողմ քարոզելու համար թէ կուսակցութիւնները պէտք է զեկավար դերը ստանան, հեն քաղաքական գործերու մէջ և պատրիարքարանները մեկուսացուին և լոկ կրօնական գործերով զբաղին:

Իբր յանձնարար վեր Դաշնակցականները ստորագրել կուտան թուղթ մը բոլոր իրենց երեսփոխանական անդամներուն որով անոնք կը խոստանան ըստ Դաշնակցական պայմանին երեսփոխան ըլլալէ յետոյ աշխատիլ դաշնակցական Ազգ. Մահմանագրութիւնը, երեք յարմունուանութեանց միութեամբ կազմելու Համազգային ընդհ. ժողով մը, որ պիտի ընտրուի գաւառներու մէջ կազմուած Ազգ. միութեանց ծրագրին վրայ նշանակովի գործիքով, և կազմել գործադիր աշխարհական իշխանութիւն մը որ քաղաքական կուսակցութեանց զեկավարութեամբ վարէ ազգին քաղաքական գործերը, իսկ պատրիարքարանները միայն կրօնական հաստատութիւններ մնան:

Այս տեսաւ ծրագիրը ցոյց կուտայ թէ մեր ընկերայրական-կուսակցականները որքան անխորտուրդ ու ազգամասն ուղղութեան մը մէջ են:

Ասանկ ծրագիր մը ապահովար իր տակը ծածկուած ունի թաքուն ուրիշ նպատակ մը, եթէ ոչ ուրիշ կերպով կարելի չէ մեկնել նպատակը այս տեսակ կազմակերպութեան մը ստեղծագործութեան:

Միթէ Պօլիս Հայաստանի գարձաւ ինչ հարկ հոս, այս օտար հողի վրայ, որ այլևս մենք քաղաքական ձգտողներ չունինք, չենք կրնար ունենալ և պէտք չէ ունենանք, այսպիսի քաղաքական գործունէութեան մը հետ մտուտ ըլլալ:

Հայութիւնը այլևս իբրև պետութիւն, քաղաքական մէկ կեդրոն կըրնայ ունենալ և անիկա ալ ոչ թէ Կ. Պոլսոյ այլ Հայաստանի մէջ պէտք է ըլլայ: Անկէ դուրս այլևս Հայերը գաղութներ են որոնք պէտք չէ քաղաքական գործունէութիւն ցոյց տան և ստեղծեն վիճակ մը որ պատճառ տայ կասկածներու ենթարկելու իրենց ընթացքը և վտանգելու իրենց գոյութիւնը:

Ազատ Հայաստանի մէջ ազգայնական, իսկ անկէ դուրս Հայերը պէտք է ըլլան պատենապաշտ Հայաստանէն դուրս գտնուող Հայերը այլևս պէտք չունին պաշտարելով ու ժողովար և արիւնքաբաժ ըլլալու:

Անոնք պէտք է խաղող աշխատանքով տնտեսապէս բարգաւաճին և իրենց նիւթական միջոցներով Մայր Հայրենիքին օգնութեան հասնին:

Կ. Պօլիս այս տեսակէտով թերևս Հայ գաղութներուն մէջ առաջին տեղը կրնայ գրաւել, որ կրնայ Մայր Երկրին օգտակար ըլլալ: Պօլսոյ ապագան, ինչպէս կ'ենթադրուի, ոչ նուազ ձեռնտու է հոս գտնուող ստեղծական տարրին բարգաւաճման համար: Այդ բարգաւաճումը կրնայ օգտակար ըլլալ բուն իսկ Հայաստանի համար, սակայն հոս քաղաքական ձգտողներ ունենալու տեղը չէ և աւելորդ ու-

ժասպառութիւն մըն է հոս քաղաքական պայքարներ բանալու:

Թուրքիոյ ուրիշ վայրերուն մէջ ալ ապահովար քիչ թէ շատ Հայեր պիտի գտնուին, և պէտք է գտնուին, մահաւանդ անոր այն սահմաններուն մէջ որ մեր պատմական Հայրենիքին սահմաններուն մէջ կը գտնուին և չեն կրնար լքանուիլ:

Սակայն հոն այլևս պէտք չէ որ Դաշնակցականներ և Հնչակեանի պայքարներու տեղանտես ըլլանք:

Հոն մեր ընկերքը Հայ տարրը տնտեսապէս ուժեղացնել, անոր թիւը աճեցնել, և հայկական մշակոյթը պահպանել պիտի ըլլայ, ապագային պատրաստ ըլլալու և այդ տեղերուն մէջ ուրիշ տարրերու գերակշռութեան տեղի չտալու համար:

Սակայն մեր իմաստուն քաղաքագէտները, որոց իմաստութեան թանկարժէք այլ սակայն շատ դառն պատուհան քառասուն տարիէ ի վեր կը ճաշակինք և որոնց համար կարծես թէ յաւիտեան պէտք է մտնալ չունինք, կամակար յամտութեամբ մը դեռ կուզեն նոր արկածախնդրութեանց մէջ նետուիլ այս ազգը և նոր տագնապներու, նոր ջարդերու ենթարկել զայն, առանց զոյգն խղճահարութեան:

Երէկ Ս. Փրկչեան Ազգ. Հիւանդանոցի հանդիպակաց պարտէզին մէջ Հնչակեանները սարքած էին հանդէս մը ուր Հնչակեան պարոն մը — չըսեալ համար ուրիշ բան — տնօրինակ շնակաւութեամբ մը կը յայտնէր թէ «Պարզերը պէտք էր տեղի ունենային այս ազատութիւնը ձեռք բերելու համար» և հրաւէր կրնէր նոր ջարդերու պատրաստուելու և նոր յոգափոխութիւններ յարուցանելու:

Թիմարանոցին մտաւորութիւնը կ'երեւայ թէ ազգած էր պարոնին վրայ, եթէ ոչ ուրիշ կերպով կարելի չէ մեկնել այս յիմարութիւնները: Զարգերը եթէ անհրաժեշտ էին այս ազատութեան հասցումին, ապա ինչպէս եղաւ որ Վրացիք, Ասորքաւորները և Հրեաները, առանց հեթանոսութիւն: Չորդի, ձեռք բերին իրենց ազատութիւնը:

Որքան անօրինակ յանգողութեամբ մը օժտուած պէտք է ըլլայ մարդ մը այսօր այս ժամուս հայ ունի կրնանք առնել փառաբանելու ջարդուելու քաղաքականութիւնը, երբ այսօր տեսանք թէ ոչ միայն ջարդուելու օգուտ մը չքաղցիրք, ոչ ճիշդ հակառակը ըլլալով ուժեղեցաւ, լաւեց թէ լաւեց, նախա հետք մը զեղան մը էր քառասունք իսկ, ըսելով թէ «Ձեր թիւք բաւական չէ ձեր երկիրը լիցնելու և կատարելութիւն համար»:

Եւ հիմա որ մէկ մարդն իսկ իմացելու վիճակին մէջ ենք, կը գտնուի շուրթ մը կամ իմար մը որ, կրնայ պօսայ մտի Գուլի յիմարանոցին բաւէրին տակ, իր շուրթը հաւաքելով բազմութեան մը մարդոց, որոնք օրհասական պայքարի մէջ գտնուող հայերու գոյութիւնը մոռցած իրենց կուսակցական հակումը և պայքարողի կարողութիւնները՝ գործընտրի պատրիարք իրարու զարնելով և ազդիկներու հետ պար գաւառալով՝ ցոյց տալ կուզէին:

Հասնք թէ ինչպէս այս տխարաներուն վրայ:

ԱՐԳՈՒՄ ԱՆԳԵՂԱՅԻ

ՀԱՅՏԵԼՈՅՆ ՄԱՅ

Կիրակի առաւօտ նախօրին Սրբ-թինկի թատերասրահին մէջ խօսեցաւ Պ. Վահրամ Գրիգորեան, որ ցարդ իզմիր այցելող կուսակցականներու մէջ, առանց չափազանցութեան կրնամ ըսել, թէ լաւագոյն խօսողը կրնայ նըկատուիլ:

Սահուն բառերը ինքնաբերաբար իրարու հետէ կ'հասնին Պ. Գրիգորեանի լեզուին ծայրը, ճիգ չընէր, չվիճար երէք և օտերն է իր խօսելիքին:

Պ. Գրիգորեանի չափ կրնան ուրիշներ ալ գտնուիլ սա տարբերութեամբ որ Պ. Վահրամ Գրիգորեան ուղղակի իր ըսելիքները առանց շատաբանութեան կամ բառակոյտերով բեռնաւորելու կ'իստի և կ'ընէ իր նպատակին: Պ. Վահրամ Գրիգորեանի առաջինութիւններէն զխաւորագոյն ալ եղած է միակ կուսակցութեան մը պատկանիլը, որով անկեղծ կուսակցական մը եղած է և ոմանց նման չափիկ փոխալու պէս կարծիք ու սկզբունք չէ փոխած: Վարկարեկելով իր գրագէտի, հրատարակչի կամ բեմապաշտ արածանքը:

Պ. Վահրամ Գրիգորեան կամուրջուած բաժանաւորներուն մը ըլլալով՝ պատենապաշտ մը չէ եղած, ստամբոքէն ու գրպանէն չէ առաջնորդուած, օր մը Հնչակեան, որ մը Ռամկավաթ, որ մըն ալ Դաշնակցական դառնալու համար է որ գոնէ Պ. Վահրամ Գրիգորեանը ըլլալով մը, եթէ չհամոզուի իսկ՝ անոր պարզած սկզբունքներուն, գոնէ հանդարտ խղճով մտիկ կ'ընէ գինք, խօսելով որ Պ. Գրիգորեան համոզուած Ռամկավաթ մը եղած է միշտ:

Սակայն ազգաբաժնի պարագայ մը պիտի մտնանք նեղ, որ յաւան ներկի պիտի համարուի:

Պ. Վահրամ Գրիգորեանի և միւս կուսակցական բռնախօսներու միջև տարբերութիւն մը զգալի է. Ռամկավաթ ատենաբանը հակառակ իր խայթանուչ շեշտին, անբոխաւարութիւն չըրաւ, բացառաբանութիւններ չարձակեց, բեմին վրայ գիրք չբանց, ծափուելու համար դարձուածքներ ի գործ չդրաւ, գէմքի ծամածռութիւններ չունեցաւ, վերջապէս այն ամեն թանկերը, որոնք կուսակցականի մը յատուկ իրէքս-ժարքը կ'մտանան չին:

Ինչո՞ւ, այն պատճառաւ որիցօք որ Պ. Վահրամ Գրիգորեան անկախ ու գործի տէր վաճառական մը զրկուելուն բացառութիւն կ'իկողմէն, թէ ոչ այդ բոլորը աւելորդ ազգաբարձութիւններ կ'համարուին:

ԿՈՍՏԱՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ

ՀԻՆԳ ՍԱՆԵՐՈՒ ՉԱՄԵՐԳԸ

Պիտի կրկնուի ՀԱՅ ՈՐԻՆՏԵՐՈՆԵ ՀԱՄԱՐ այսօր իրիկուսն ժամը 7.30 ին, Ազգ. կեդր. Որհանոցին մէջ:

Երգչախումբի երկրես անդամները կ'հրուհրուին Որհանոց ներկայութեան ժամը ճիշդ միջին:

Մ. ԹՈՒՄԱՆԱՆԱՆ

ԿՐԻՒԿԵԱՆ ԹՂԹԱՎՈՒԹԻՒՆ

Մերին, 1 Յունիս 1920

Մայիս 30, Կիրակի երեկոյ. ժամը 6ին, աղանառեալ կ'ըլլամ, ըստ ինքեան՝ անշնան, սակայն յոյժ խորհրդաւոր տեսարանի մը:

Հայտնութեան Աւետարանը... Հրեշտակն է որ կ'անցնի:

Սպիտակ դրօշն ի ձեռին, (դրօշը ծաղկած, ծայրը մի քիչ բաց՝ և անշնան հոգեւորականը ի վերջոյ յոյժաւոր գնացքով մը դէպ ի վերջոյ ընկալան կառավարիչ Միւսիլ Գուլէյի բնակարանը:

Ձեթէն հագած է՝ տրիս, սպիտակ կտակէ լայն վարտիք մը, գունատ մաշած երկար բալթ մը, տափակ գլուխակ (կարմիր) շուրջը սպիտակ փաթեթոց... սև երկայն մորուսով, միջահասակ, գէր, արեւէն խարկով (այրած) դէմքով... շրջակայ գիւղերէ միոյն միւրէն է, զի՛քը քով կը ճանչնան տեղացիները:

Հիմա հետաքրքիր է ամեն ոք, իմանալու բերած պատգամազրին պարունակութիւնը: Հազիւ Երկուշաբթի երեկոյ ձեռք կը բերեմ, այնքան նշանակալից նամակին պատճէնը, զոր թարգմանաբար կը յիմնեմ, ըլլալով այն. Գաղղիացոց և Մուսթաֆա Քէմալի միջև կնքուած զինուորացիներու, Չորս օրուածէ բողկացեալ պայմանագիրը:

Լեզուն, ոճը, իմաստը ինքնին կը խօսի և կը յայտնէ Մուսթաֆա Քէմալի, Ազգային մեծ ժողովոյ պետին յոխորտանքը, որ կը յարաբերի կրկնիկոյ Գաղղի գիւղերու, ոյժի պետութեան հետ, յաղթականներու յատուկ վերջնագրի կարուկ ձեռք մը:

(Պ Ա Տ Ճ Է Ն)

Գաղղիացոց հետ ունեցած խորհրդակցութեան իբր արդիւնք, յետագայ պայմանագրով, մեր երկուքին միջև զինուորացի կնքուած է:

Թոյ. 1.— Մայիս 29էն 30ի կէսգիշերէն սկսեալ, Գաղղիական բոլոր ճակատներուն վրայ, Գաղղիացոց հետ բռնաբար յիշատակութեանց գաղափար միջոցն է 20 օր:

Թոյ. 2.— Պողանթը և Սիս գտնուած Գաղղ. ոյժեր իրենց զինուորական կազմ ու կազմածով ետ պիտի քաշուին, մինչև Մերսին—Ատանա երկաթուղիի գիծը:

Այնթապ Գաղղիացոց կողմէ պիտի պարպուին, և քաղաքին մէջ գլուխուած զին. որական ոյժը, քաղաքէն դուրս գտնուող բանակատեղը պիտի քաշուի:

Թոյ. 3.— Թշնամութեանց դադարման, առաջին 10 օրուայ միջոցին մեր մտտ գտնուած Սիսի, Այնթապի զին. զերիններն իրենց վերադարձել պիտի սկսինք, և Գաղղիացոց կողմէն ևս մեզ պիտի վերադարձուին, իբրև քաղաքական յոնցաւոր բանտարկուած խաւանները և բանուած գերիները:

Թոյ. 4.— Ատանայի և շրջակայից մէջ գտնուող կառավարական թուրք պաշտօնատարներու հետ ազատ թըղթակցութիւնք տեղի պիտի ունենան: Գողանթի, Սիսի և Այնթապի գերեաց ազատագրման համար, Գաղղիացոց հետ, առանձինն որոշումներ պիտի արուին:

Առ այժմ, Մայիս 3ի առաւօտէն սկսեալ թշնամութեանց դադարումը ապահովուելու է:

Սոյն հրամանը, Մայիս 31ին, մինչև առաւօտ, կը պարտաւորին յառաջապահ բանակին յայտարարած ըլլալ:

Որոշման յանգած պայմանները, կատարեալ ուղղամտութեամբ յարգուելու վճարուելու պիտի ստանան:

Հրամանին առնուած և բանակաց հազարդուած ըլլալու օրն ու ժամը մեզի պիտի իմաց արուին:

Սոյն հրամանը, մեր կողմէն հազարդուած է՝ Գոնիս՝ 12րդ, Տիարպէթի՝ 13րդ, Սվազ՝ 3րդ զօրաբանակաց, Նիկոսէ՝ 11րդ զօրամասի հրամանատարութեան և կրկնիկ Սաղ-Տէրէ, և Այնթապ Ազգ. ուժերու հրամատարութեանց:

Ազգ. մեծ ժողովոյ պետ ՄՈՒՍՐԱՅԱ ՔԵՄԱԼ

Մայիս 30

Մայիս 30

Մայիս 30

Մայիս 30

Մայիս 30

Իբր թղթակցից ոչինչ կրնանք աւելցնել մեր կողմէն, առանց գիտնալու սոյն համաձայնութեան իրական հետեւանքը: Միայն երկուքիւնը պարզեղով կը բաւականանանք:

Երեք օր Մերսին—Ատանա գիծը խզուած մնալէ վերջ, երէկ ապտարմաի գրութեամբ ճամբորդներ եկան Ատանայէն, բերելով մեզ լուր և լրագիր: Հոն մայիս 28ի ճաքառը տօներ են շքով — Գնդապետ Պրէմոն, Հայոց սիրալիր դէմք և յարաբերութիւն ցոյց տուեր է, ու... թրէնով մեզ Մերսին զրկեր է ընդ հակողութեամբ՝ ոմանք կը հաւատան Մուսթաֆա օւղար կուրու համար, Ատանայի չէթէյապատու կուրու կողմէ ձեռք պիտի Մուսթաֆա օւղար, եղբայրը՝ Գաղղի պէյ, զպրօնգրու տ'օրէն՝ Հիւլի, Իպրայիմ Սատրք և որդին (փաստաբան): Ատանայի թերթիք՝ վալիին ներքին գործոց նախարարին միջոցաւ Պօլիս կանչուելը կը գրեն Բնկերները:

Մուսթաֆա Քէմալ իր մուրատին հասաւ, ճանչցուելով ի պաշտօնէ: Սուրբիս եւ չորս նշանաւոր յօրուածները պարունակող համաձայնագիրը լեռնէն Մերսին բերող չէթէյի վրայ կը խորհրդաւոր տեսքը, քաղաքը, յոխորտանքը, սպիտակ դրօշը, սպիտակ վարտիքը, նախշուն խոնջանը, տրեւը, սարընը որքանագրութիւն մը կը պարզուի, ու սինէմայի Ֆիլմի մը թուարուածով կը շարունակուի տակ Երանի թէ՛ կարեւորութիւնը ըլլալու և սակարբումնել, և զրկել illustrationին: Եւ կարծէր ունենալ, կ'երգում, լուսանկարը անոր, որ մեզ՝ կրկնիկներուս կը բերէր, իբր ճիշտաւ տեսաբեր, և կամ աղանի շիւղարքեր այնքան սպասուած հայտնութեան հիմը Ձեթէնիւ հետ (Արքեօք այսքանով մը վերջ պիտի գտնէ՞՞ աս՝ մեր անըստոյ կացութիւնը):

ՄԵԼՔՆԵՐ ԱՍՍՏՈՒՐ

Թ. Գ.— Վալիին և Չորս ընկերներուն ձեռքով կարեւորութիւնը հակառակ չէ՞՞ գոյացած համաձայնութեան Ատանայի կողմէն Մուսթաֆա Քէմալի հետ փոխանակութեան քաղաքական իրաւ յոնցաւորներու շարքին հիմը, և՞ կը զրկուին մով, ու՞ր, ստոյգը չ'ի գիտեր Պէտք են յետս վերադարձուիլ, և յանձնուի Սաղ. Տէրէի թուրք լիզա. ոյժերու հրամանատարին, և անկից ալ էնգարէ, Թուրքիոյ օրուան մեծ մարդուն, Մուսթաֆա Քէմալի, որ կը փրկէ կրկնիկներ, պիտի փրկէ... Թուրքիան Պապօ՞ ու մարդուն, պապօ՞:

ՄԵԼՔՆԵՐ ԱՍՍՏՈՒՐ

ՍԵԼԼԻ ՈՒԺԵՐ ԿԱԽԱՂԱՂՆՆԵՐՈՒ ՀԱՆԴԷՍ ՄԵ ԿԸ ՍԱՐՔԵՆ

Արեւոտը մէջ հայ մը կ'աւազնէ ինչ

Ինչքն, 27 Մայիս (Մեր սեփական իշխանութիւն) — Կիրակի 23 Մայիս առտուն կանուկ տարորդիակ զրոյցներ լսեցինք:

— «Ձեթէնիւ վերին ու Ապազանի կը նահանջին, Միլիները կ'էլլէին ու Սաբանձայի կողմէն կուգան կոր»:

Նայն չի հաւատացինք, կէս օրուան գէմ կառավարութեան պալատին շուրջ խորհրդաւոր լուծութիւն տրեց: Հաստատեցի որ մասնաւոր բանապնտցներ քացած էին էրէթի հրատախուսին ընդ առաջ, Թուրք ժողովուրդը—Միլիներու գաղափարակցի ժողովուրդը— փաստաւոր ընդունելութիւն մը կազմակերպուած էր օմանեալ կայսրութեան զարգացման:

Հայ և յոյն սահմակած էին Երեկոյան ժամը 2ին քաղաքը պաշարուած էր: Արիֆիէի կայսրանին անտուրը և շրջակայ գիւղերը թալլած էին:

Ժամը 6ից 4ին Քիւրեմու զօրչուկիբը երեւաց Գարա—Աղուճ տիպիփոզոցին հրատախուս մը ունէր հոսը: Երկուշաբթի պազարէն եկող գրեւորներն ու սոյլերը սարսափահար ետ դարձան Փօլիսի միջև ակաւանի զինուած չէթէնիւ միացան և ըսկան խուժել հայ և յոյն թաղերուն վրայ:

«Հէր քէս էվլինէ»:

«Կէրի՛ օրուն, վաւրուր...» Աւէն ոք կը փախչի, խուճապ անկարագրելի է: Ձեթէնիւրը ամէն ուղղութիւնէ գործ կուտան: Հայ և յոյն թաղերու մէջ մահուան լուծիւն կը տրեւ:

Թուրքիբը խրախուսութեան մէջ են, միլի կառավարութեան վերահաստատութեան հանդիսութիւններ կ'ըլլան: Զ զի կէս ժամ անցած էր, պատրաստուած ցանկի մը վրայ ձեռքակալութիւնները սկսան: Հայ երեւելիներէն կը պահանջէին 12 հայ պահապաններու զէնքերը, և գրիթէ զէնք բռնելու կարող լուր երիտասարդները Նոյնը կը պահանջէին և մեր յոյն հայրենակիցիներէն:

Պաշտօնակից երկու պայտապիթ հիւր և Ձեթէնիւրը պետ էրէթ՝ «հոբէլի տեմալ» կը քաշէին բոլոր իրենց հակառակորդները և խալիֆային հաստատար մնացած երեւելիները Նոյն պահուսն հոսանքով կը բերին անգլ. քովթրօլի սպան, ժամը 8ին զէնքի գրեւորը պաշտոն սոյլերը ետ կը դառնան, ճամբաները կապուած են, գիւղերէն բակալութիւնները կը շարունակուին: 2ի և զէնք փնտռելու պատրուակին տակ, բունի տունները կը բռնաբարեն, կը խուզարկեն, կը կողպտեն, այլ մարդիկը կը խոչտանգեն:

Մէկ թաղուր միլի զինուոր բանակեցաւ քաղաքի մէջ, Չորս թընգանօթ և վեց միլիարեոց ունին: Ամէն զինուոր երկու ձեռնառումը, երկու հարիւր յիսուն փամփուշտ կը կրէ և զինուած է պետական հրացաններով:

«Ատարազալը երեք անգամ դաւաճանց միլի իշխանութեան գէմ, վրէժ պիտի լուծեն» կ'որոտար աւազակ պետ էրէթի: Ուլիները ան ուսարափ կը տարածեն ու կ'ըսեն «Ինչ ըրաւ թագաւորը, մեր ամսականները չկ'ընար կոր տալ»: Մասնակի ձեռքակալութիւններու մէջ կաշառք կը պահանջէին:

Յիսուս, հարիւր, հինգ հարիւր ոսկի, սակագին չկար Ձեթէնիւ կամ ապագա բարեկամ ունեցող, հայ կամ յոյն յիսուն ոսկի կաշառքով օձիքը կրնար փրկել: Ձեթէնիւ պահողին պատիժը մահու պատիժ էր, սակայն 5 հարիւր ոսկի կաշառքով կարելի էր ազատել: Բոլիս մը, որ կողիկին վրայ բազմութիւ կարկտան ունէր, քսիլ մը ժամ ետք 800-1000 ոսկի գրապուսեց:

Երկուշաբթի 24 մայիս, առտուն կանուկ կառավարութեան պալատին առջև կախաղանները պատրաստ են: Նայն բերին արաբ իւլէմա մը որ մահուան դատապարտուած էր Սալիֆային Ձեթէնիւ միկնարանած ու խալմ ժողովուրդը, միլի աւազակներէն զգուշացուցած ըլլալու համար:

Իւլէմային հանդարտութիւնը սպաշեցուց զիս, հանդարտութիւն, աթոռին վրայ ելաւ, շուանը բռնեց, օղակը վզին անցունել շնանց: Անխաղ կ'աղթէր, հայհոյութիւններու տարափ տակ չուանը վիզը անցուցին:

Յանկարծ աղիւս սըշ ազաղակ մը լսեցի. — «Քյ Ատարազալը լլլար պէննէ՞՞ հափտում»:

Հազարապետն էր, չեղի բեյնէն: Այս պատուական զինուորականին արիւնը Ատարազալի Թուրքերուն վիզը, մինչև մահ իր պարտականութեան վրայ մնաց և իր թագաւորին դէմ չի դաւաճանեց: Քիչ վարը կախեցին Եսնըզը Մուրատ պէյը, ժամատարա քօմանտանին: Անոր քովը էր, Քիւրեմու Մուրատ պէյը, քօմանտանին կցորդ:

Աւելի վարը, ծառէ կախեցին հայ մը, Երիւն Օտապաշեանը, զէն ի ձեռնին հակամիլի շարժումին մասնակցած ըլլալու ամբաստանութեամբ:

Վեցերորդ կախաղանին վրայ կախեցին պէլէտիէլ շալուշ մը, անվաս մարդ մը, կախաղաններու հանդէսին մնացեալ մասը երեքշաբթի թողուցաւ: Առաւօտեան ժամը 9ին էրէթի չէթէնիւ պետերէն Բէնիվան, ժոտ հարիւր սպասարկներու զլուխ անցած, Քանալ գնաց, Օսման պէյը ձեռք կալելու համար: Օսման պէյ արդէն փախած էր, տղան նեղեցին, սրճարանը բռնող երկու հայէ՛ 300 ոսկի

չորթեցին, երեք հայ ճամբորդ թալլեցին և հայ մը, Սուրէն Քէլէլեանը սպանեցին ու յաղթանակօրէն գարածու Ատարազալ Տեուրը կը շարունակուին թէև Քրիստոնեաներու դէմ շարք չէ եղած, սակայն ժողովուրդը ան ու սարսափի մտանուած է:

Քաղաքէն 500,000 ոսկի կը պահանջին իբր տուգանք: Բովանդակ Ատարազալի շրջանը աւազակներու ծայրայեղութեանց նշանակ է, ժողովուրդը խալմ ու քրիստոնեայ՝ անբեկած է, կեդրոնական իշխանութեան վրայ անոր հաւատքը հետզհետէ կը թուլնայ:

Երեքշաբթի 25 Մայիս. — Փէլիվանի չէթէնիւ այս առաւօտ շարժեցաւ զէնքի Հանուէք: Աւելի աւազակախումբ մը շարժեցաւ Ֆրեսուզը յոյն գիւղախումբին դէմ: Բոլոր գիւղացիները անհաբեկ լեռները փախած են: Քիչ ետք քաղաքին մէջ լուր հլաւ, թէ Ալի Ֆուստ փաշան եկած է: Փաշային ժամանումէն ետք ժողովուրդը բաւական հանգարտեցաւ:

Կախաղանները գաղտնեցան, զէնք և ձի փնտռուելու պատրուակին տակ կատարուած խժժութիւնները թուլցան: Կը կարգուած որ Հայերէն և Յօյներէն արգիւտուած զէնքեր կը պահանջեն: Ինչու որ քրիստոնեաները զէնք չունին, մինչդեռ թուրքերու տունները մէյմէկ զինարաններ են:

Այսօր թոյլ տրուեցաւ անգլ. քօմ. թըրօլի սպային Իզմիթ դառնալ: Բոլոր Ատարազալի շրջանակի քրիստոնեայ գիւղերը վտանգուած են:

Հետզհետէ Արսլանպէկ, Օվաճըզ, Պարտիզակ կը պարպուին, բնակչութիւնը անարեկ լեռները կ'ապաստանի: Իսկ շարիւ ալ, կը լքեն ամէն ինչ, տուն, արտ, այգի ու Իզմիթ կը փախն:

Իզմիթի Սաղմուրդ սրբապանը շուրջ 500 ոսկի կը պահանջէր: Իսկ հատին այս թափառական վիճակին առջև Հետզհետէ Իզմիթ հասնող փախտակները պարտկելու համար ամէն միջոց կը պակսին հոն, այնպէս որ եթէ կեդրոնի սպ. իշխանութիւնը անմիջապէս օգնութիւն չի հասցնէ, նմանը չտեսնուած քառային վիճակի պիտի մատուցուի Իզմիթի Առաջնորդարանը: Հոն ո՛չ բնակարան և ո՛չ ալ ինքնական միջոց կայ: Իզմիթէն, այսօր Առաջնորդ Սրբապանին կողմէ մասնաւոր զինում եղաւ Պարտիզարանը:

Իզմիթի վողոցներուն մէջ ձգուած բնակչութիւնը կը ստուարանայ: Օրուութիւն հասցուցէ՞՞, շուտով, վաղը ուշ է:

ԹՂԹԱՎՈՒԹԻՒՆ

ՏԵՂԱԿԱՆ ԿԵԱՆԲԸ

Պ. ՎԱՀՐԱՄ ԳՐԻԳՈՐԵԱՆԻ ԲԱՆԱԾՈՒՄԻՒՆԸ

Կիրակի օր, առաւ Սթրիբնիկի թատերասրահին մէջ տեղի ունեցաւ Պ. Վահրամ Գրիգորեանի բանաստեղծութիւնը, որ հրաւիրուած էր խօսելու Հ. Թամկալարութեան Տեղական աւելումին կողմէ:

Ընդարձակ սրահը լեցուած էր ընտրեալ բազմութեամբ մը որ հետաքրքրութեամբ ունկնդրեց ամբիկահայ բանաստեղծին խաղաղապետ խօսքերը:

Պ. Վ. Գրիգորեանի բանաստեղծութիւնը չափազանց ոգեւորիչ շեշտ մը ունի: Իւ ձայնը կ'որոտայ ամբողջ սրահին ներկաներուն սրտերուն մէջ:

Օրուան ներքին էր «Թամկալարութիւնը Հայոց մէջ», զոր իր բոլոր էութեամբ և մանրամասնութիւններով մեզ պարզեց մէկ ժամ տեղը շարունակական պոթիկումի մը մէջ:

Այս բանաստեղծութիւնը որ Հ. Թամկալար կուսակցութեան ծրագրին զըլխաւոր գծերը և ամփոփումը կը ներկայացնէ, պիտի հրատարակենք մեր վաղուան թիւով:

Հանգէսին սկիզբը և վերջը երգուած հայկական երգեր գաշնակի ընկերակցութեամբ:

Հ Ա Մ Ե Ր Գ Ը

Իսկ կէսօրէ ետք, նոյն սրահին մէջ կատարուեցաւ կոմիտաս Վրդ. Ի Հինգ Սանեբրու Համերգը:

Այս Համերգը երկրորդն է զոր կը հրամցնեն Իզմիրահայ հասարակութեան ներկայ բազմութիւնը, որ օգին տաքութեան հակառակ, փութացած էր մտիկ ընելու իր հայրենական տոհմիկ երգերը, ցոյց կուտայ որ ան ըմբռնած է այդ համերգներուն նշանակութիւնը, և առթած վայելքը:

Ժամը ճիշտ 3. 30 ին թնդաց «Բամ Փորոտան»ը, իր նոր և ներգաշնակ եղանակաւորութեամբ Յետոյ յաջորդաբար բազմութեան բուն ծափերու մէջ երգուեցան այն բոլորը, որ իրապէս հայկական հոգին կը թարգմանի, թէ ուրախ, թէ տխուր, իրենց այնքան յուզիչ և պատկերաւից եղանակաւորութեամբով Աղջիկահայի, սիրահարի, տղաբուծի և զինիի երգերը, մեծ ուրուեստով մը նոթագրուած, երբեմն ուստաստուն, երբեմն յամբ, երբեմն կայծակի պէս արագ և ծովու մը պէս փոթորկոտ, վերացուցին, և հրճուեցուցին ներկաները:

Հինգ Սանեբրէն Պ. Մ. Թումանեան, եանի այս համերգը, իր մէջ կը հաշուէ աւելի գեղարին կտորներ, քան նախորդինը, խղճամիտ ընտրութիւն մը կը նշարուի իր յայտագրին մէջ, հրգերու գասաւորման մասին: Տխուրին կը յաջորդէ ուրախը, ազգային երգերը շինական պարերգներուն:

Համերգը յաջող էր ամեն կերպով, Պ. Թումանեան կրցաւ նախորդին թողած աննպաստ ապաւորութիւնը ցրուել, որովհետեւ իր սարքածը ամբողջութեամբ առնելով, նոյն իսկ չկրնար նախորդ սարքուածին հետ բազդատութեան դրուել:

Ա

ԳԱՐԱԵԱՆ ԵՐԳԱՅԱՆԴԷՍ

Վազը երեկոյ ժամը 6 ին Արլանտիտ Բարլասի մէջ տեղի կուենայ Պ. Հ. Գարահանի երգահանդէսը աւելի ճոխ յայտագրով մը: Պիտի մասնակցին Պ. Պ. Բէրիւօ, Մարթինի և Տափօ լինի շութակով, թաւ շութակով և դաշնակով, իսկ Պ. Գարահանի պիտի ընկերանայ Օր. Ներսէսեան գաշնակով:

ՅԱՌԱՋԻԿԱՅ ԿԻՐԱԿԻ «Ջարթօնք»

Լ. Մ. Նախաձեռնութեամբ պիտի կատարուի գրական ցերեկոյթ մը Մուշեղ Սի մասնակցութեամբ:

Առաջին անգամ ըլլալով Իզմիր պիտի ունենայ իր գրական այս ցերեկոյթը որու մանրամասնութիւնները պիտի տրուին յաջորդական թիւերով:

Վ Ե Ր Զ Ի Ն Ժ Ա Մ

ԱՅՆԹԱՊ ԳՐԱԻՈՒԱԾ

Առանաէ Մայիս 28 թուակիր մասնաւորի մը հասած նամակէ մը կը տեղեկանանք թէ ֆրանսական բռնակը յաջողած է Այնթապ մտնել ու քաղաքը գրաւել մեծ կորուստ պատճառելով քեմալիստներու:

ՄԱՐԱՇԵ ԼՈՒՐԵՐ ԿԸ ՀԱՍՆԻՆ

Մասնաւոր նամակէ մը կը տեղեկանանք թէ Մարաշէ լուրեր կը հասնին Հալէպի թուրք ուղեւորներ են որ այդ նամակները կը բերին Հայքը կողմէ որոնք կը գրեն թէ քիչ շատ իրենց գործերով դրազիւ սկսած են Մարաշի մէջ:

«ԷԼԼԻ» ԹՈՐՓԻԼԱՀԱԼԱԾ

Աթէնքէ կը հեռագրեն «ԷԼԼԻ» թորփիլախալածին պատահած արկածը, որով կը ճամբորդէր Պ. Վէնիզէլոս գէպի Թարանթա: Թորփիլախալածին մեքենան Գորիդիի շրանքին մէջ յանկարծ խանգարուելով կստիպուի դադրեցնել իր գնացքը: Հեռագրով անմիջապէս «ԷԼԼԻ» թորփիլախալածը հասնելով, վարչական անով կը շարունակէ իր ճամբորդութիւնը:

Պ. Տ Ե Շ Ա Ն Է Լ

Բարիգէ կը հեռագրուի թէ Ֆրանսայի նախագահ Պ. Տէյանէլ բժիշկներու խորհուրդով իր բնակութիւնը հասարատած է Բարիգի մօտերը գտնուող իր մարանոցը: Հոն պիտի գումարուի նաև նախարարաց խորհուրդը ուր պիտի կատարուին խորհրդակցութիւնները:

Տեղական Լուրեր

ՄՕՏ ՕՐԷՆ. Իզմիրի ծովախորշի Բնկերութեան նաւակները պիտի սկսին երթևեկութիւն հաստատել Գարահանի միջև, այս վերջնոյն նաւամտոյցի նորագութիւնները վերջնալու մօտ ըլլալուն համար:

ՀՐԵԱՅ որբեր և համար քօթարտի բաշխման յանձնարարը հրապարակաւ պարտք կը համարի իր շնորհակալութիւնները յայտնելու, Իզմիրի քաղաքային և զին. իշխանութեանց, այն բոլոր տիկիներուն և օրիորդներուն որոնք սիրով յանձն առին քօթարտներու ցրումը: Շնորհակալութիւն նաև սքտութեան կազմակերպութեանց և վարժարաններու անօրէնութեանց:

Պատնաւորապէս շնորհակալութիւն կը յայտէ Պ. Պ. Բրօքէտէօր Վիթալիսի, Ն. Գալիկաքիսի, Վ. Պալապանեանի և Վէճէթթիի:

ԿԻՐԱՅԻ ՕՐ Իզմիրի իտալական գաղութը տօնած էր Ազգ. անկախութեան տօնը, Սթաթիւթօն Ասիկա 72րդ տարեդարձն է այն օրուան, ուր, 1848, Գառլօ Ալպիթթօ Թագաւորը հռչակեց հայրենիքի մասերուն միութիւնը:

Այս տօնը, անկախութեան տօն մը ըլլալով, շատ հոստատութիւններ դուրսագործուած էին Աւալօտ ժամը 10 ին «Նիւօ Պիքսիօ» յաճանաւուն մէջ գոհարանական արօթքներ կատարուած են որմէ ետք հրամանատար Միլիկիսի և իր սպայակոյտը ընդունած են պաշտօնական այցելութիւնները:

ԲԱՏԱՌԻԿ ԱՌԻԹ ԳՐԱՄԵՐՆԵՐՈՒՆ ՄԱՅՆ 15 ՕՐՈՒԱՆ ՀԱՄԱՐ

ԹԻՖԼԻՉԷՆ և ՊՕԼՍԷՆ երկու գրատուն ամբողջովին ԻԶՄԻՐ փոխադրուած:

Արշալ. Բրօքէր ԵՐԹՎԱՆՁԱՏԻ, Ա. ԱՀԱԲՈՆԵԱՆԻ, ՋՕԶԲՈՒԹ, Ա. ՇԱՆԹԻ, ՎԱՐՈՒԹԱՆԻ, ՄԻԱՄԱՆԹՈՒ և ՕՏԱՐ ԵՐԵՎԵԼԻ ԳՐԱԳԵՏԵՐՈՒ:

Արշալ. Երթուր, Զրուցարարներ և Բաւարներ:

ԻԶՄԻՐՅԵՆ ԵՐԹՎԱՆՁԱՏԻ ԱՌԻԹԷՆ Դիմել «ՋԱՐԹՕՆՔ» Հայկական Գրատուն:

«ՋԱՐԹՕՆՔ» հայկական գրատունը ստացած է՝ հատարածոյ կազմակերպութեամբ համար անհրաժեշտ շարք մը Հայկական Հանրապետութեան գործառնութեանը:

ՃԻՕԼԻԹԹԻ ԵՒ ՆԻԹԹԻ

Հոռմէ կը հեռագրեն թէ չորեքշաբթի օր իտալական խորհրդարանին մէջ վարչապետ Նիթթիի ճոռէն վերջ Պ. Ճիօլիթթի պիտի քննադատէ ներկայ դահլիճը:

ԻՍԼԱՄ ԶՆՆՆԱԿՈՒՄԻ ՄԸ

Պօլսէ կը հեռագրեն թէ գաշնապրին պատասխանը պատրաստելու համար կազմուած յանձնարարութիւնը ամէն օր Բ. Դրուն մէջ նիստ կը գումարէ: Այդ յանձնարարութեան մէջ կան մէկ Հայ, մէկ Յուն և մէկ Քիւրտ ծերակուտական անդամներ:

ՍՈՎԻԵՏ ԵՒ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ

Սովիէթ կառավարութեան արտ. գործոց նախարար Չիչերին, Պարսկաստանի ծանուցած է որ, Պօլսէ վիճար գուեղերը պիտի քաշուին պարսկական հողէն անմիջապէս որ Լոնտօնի մէջ իր ներկայացուցիչ Քրասիի բանակցութիւնները յաջող կըլլով մը վերջանան:

ՍՈՒԼԹԱՆԱԿԱՆ ԱՐԺԵՔԱԿՈՐ ԱՌԱՐԿԱՆԵՐԸ

Անցեալ չորեքշաբթի Սուլթանին մէկ խորհրդակցութիւն և թիկնապահը ելեմտ. նախարար Բէշտապէյի հետ, մասնաւոր սնտուկներու մէջ զետեղած են խալիֆայութեան և մարգարէին պատկանող արծէքուր տարկանները գտնուեց պետական կնիքով կնքելով:

ՄՈՒԺԻՔՆԵՐԸ ԿԱՊՍԱՄԻՆ

Ռուսիայէ հասած լուրերու համեմատ, գիւղացիները անպատարութիւն հաշուած են Պօլսէ վիճարներուն գէմ:

«ՎՕԼՅ» Ի ՄԵԿ ՀԵՐՔՈՒՄԸ

Գերման «Վօլֆ» հեռագր. գործակալութիւնը կը հրատարակէ գերման կառավարութեան պաշտօնական մէկ գիւղացը, որով կը հերքուին այն լուրերը, թէ Գերմանիա չպիտի ընդունի Համաժողովին որոշումները և նոր յեղափոխութիւն մը պիտի յարուցաւէ:

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ ԿԸՆԴՈՒՆԻ

Սօֆիայէ կը հաղորդեն որ, Վարչապետ Սթանպուլօրի յայտարարած է որ պիտի ընդունի Հաշտութեան Համաժողովին բոլոր որոշումները:

ՀՈՒՆԳԱՐԻՈՅ ՄԵՉ

Հունգարական գաշնապրին ստորագրութեան օրը, Հունգարիոյ մէջ մեծ յուզում յարած է կառավարութիւնը և շուկան գոցուած են: Այդ օրը Ազգային Սուգի օր հռչակուած է:

ԷՄԻՐ ԲԱՀԻՏԻ ՍՊԱՆՆՈՒՄԸ

Բ. Դրան հեռագրած են Արաբիոյ էմիրներէն Բաշիտի սպաննուիլը:

ԻՏԱԼԻԱ ԵՒ ՍՈՎԻԵՏ

Լոնտօնի մէջ գումարուելիք Պօլսէ վիճար Համաժողովական Համաժողովին մէջ Իտալիոյ պատուիրակին պիտի ըլլայ կոմս Սֆօրցօ, նախորդ արտ. գործոց նախարար:

ԿԻՊՐՈՍ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ԿԸ ՏՐՈՒԻ

«Տէլի» թէլէկրաֆի մէջ հրատարակուած նամակ մը հետեւեալը կը գրէ. — Կիպրոսը Յունաստանի միացնելու մասին չկան ոչ նաւային և ոչ զինուորական արգելքներ: Այդ միացումով անկլո-յունական գիւղակցութիւնը որ Հաշտութեան Գաշնապրով ամրապնդուած էր պիտի ամբողջանայ: Ընդհանրապէս յոյն ժողովուրդը Անգլիան անհրապեղա կը նկատէ Յունաստանի ապակազմութեան համար:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՎՆԱՍՈՒՑ ՀԱՏՈՒՑՈՒՄ

«Է» թրանսիան» թիւերը կը տեղեկացնէ թէ, Թուրքիա պիտի սփռուի Հայաստանի վճարել 500 միլիոն ֆրանքի տուգանք մը, պատերազմի ընթացքին Հայոց եղած վնասներու փոխարէն:

Պ. ՎԷՆԻՉԷԼՈՍ ԵՒ ՀԱՅԵՐԸ

Բարիգէ կը հեռագրեն թէ՝ Բարիգի Հայկ. Պատուիրակութեան անդամներն մին Վենիզէլոսի հետեւել յայտարարութիւնները ըրած է. — Ներկայիս մեր յայքը գրած ենք Համաժողովական և մասնաւորապէս Պ. Վենիզէլոսի վրայ, որ մեր իրաւունքները կը պաշտպանէ անկեղծօրէն Համաժողովին մօտ:

ԳՈՆՍՏՈՒՆԹԻՆԵԱՆ ՀԱՐՅԸ

«Բէժ. Մէլ. Կազէթ» Յունաստանի նախորդ կոնստանթին թագաւորին համակարգի գահ թաղթարցման մասին շրջած լուրերը մեկնելով, հետեւեալը կ'ըզէ: Միայն Վէնիզէլոս չէ որ պիտի պայքարի, պէտք է որ Համաժողովական բոլոր ուժերը նետուին Յունաստանի կողմին մէջ: Ընդգծելով Ընդդիմադիր կողմին Գերողոյն խաբարը անմիջապէս պիտի գրադի այս խնդրով և ժամանակին ձեռք առնելով որոշում մը վերջ պիտի տայ գաւազարութեան մը սկզբնաւորութեան, որու գէմ կը պայքարի այսօր Վէնիզէլոս, մեծ հայրենասէր և Համաժողովական անկեղծ բարեկարգ:

ԱՐԵՎԵԼԵԱՆ ԹՐԱԿԻՈՅ ԳՐԱԻՈՒՄԸ

Բ. Դրուն Համաժողովին ուղղած իր մէկ ծանուցագրով կը պահանջէ որ մինչև հաշտութեան գաշնապրին ստորագրութիւնը, Հիլէն գրատունը չտարածուի Արեւելեան Թրակիոյ մէջ:

Մ. ՔԷՄԱԼ ԿԸ ԶԻՆՈՒՈՐԱԳՐԷ ՔՐԻՍՏՈՆԵԱՆԵՐԸ

Պօլսէն հասած տեղեկութեան մը համաձայն Պրուսայէն հասնող ճամբորդները կը հաղորդեն որ Բէմալի կառավարութիւնը 7 տարեք. 21—28 զէնքի տակ կոչած է, քրիստոնեաներն ալ մէջն ըլլալով:

ՀԱՄԱՐՈՂՆԵՐՈՒ ԿԱՐԵՒՈՐ

Երբ կ'ուզէք վայրկեանապէս խիստ մաքուր և յստակ լուսանկարներ ունենալ գիւմեցէք Այս-Փոթիի թիւ 7-ին:

Թ Ի Ի ՄԵՔԵՆԱՅԻՆ

Միմիայն 7 թիւ մեքենային հանած ուսանկարներն են որ երբէք չեն աւրուիր և որոնցմով պիտի կրօնք աշխարհի չորս ծայրը ճամբորդել խիստ զիրուքեամբ:

Նմանապէս ամեն անոնք որ կ'իմանան նմանօրինակ գործով մը զբաղիլ, պատրաստի կան զանազան չափերով մեքենաներ: Գիւմել միշտ թիւ 7-ին: 4-10

Հ. ՌԱՍՎԱՎԱՐ ԱՎՈՒՄԲ

Ամեր, Երիտ. Քրիս. Միութեան Տնօրէնութեան հետ գոյացած համաձայնութեան մը հետեանքով, Ակուս. ըջու հանոյքն ունի հրատիրելու հասարակութիւնը, և մասնաւորաբար հայ երիտասարդները, յիշեալ միութեան կեդրոնատեղիին վարի յարկը նախկին Բաֆէ Գրիսթալ) ուր իրենց տրամադրութեան տակ պիտի գտնեն տեղ. Գոլս. և այլ հայ. թերթեր:

ՄՈՒՏՔԸ ԶՐԻ Է

Այս առթիւ Ակուս. ուրախ է յայտարարելու նաև թէ, յիշեալ շէնքին սինէմայի սրահը—ներկայացումներու պահերէն դուրս—տրամադրուած է իր ժողովներուն և բանաստեղծութիւններուն:

Հ. ՌԱՍՎ. ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՏԵՂ. ԱԿՈՒՄԲ

ՋՐԱՐՈՒԹԱՎԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱՎԱՆ ԼՈՂԱՆՔՆԵՐ

ՍՊՈՒՑՏԻԱԿԱՆ ԳՐՈՒԹԵԱՄԲ

Թ. ՓԱՍԽՆՈՒՏԻ

- Պաղ սուշեր
- Սկովտիական աւելեր
- Մաքրողական լոգանքներ
- Մծուկերով
- Աղով
- Քոլայով
- Թեփով
- Համեմով

Բորտութեան դէմ լողանքներ և լինելի Հայոց Գրքերը փողոց, նոր փուռին դիմաց ԻԶՄԻՐ

Թիւ 19 կանանց համար

« 32 սրանց »

Սկովտիական աւելեր, մեծ զեղչ կանանց համար միայն 3 ոսկի ամսական, արանց համար միայն 5 ոսկի ամսական, բժշկանքու, զեղազորմանը և խմբակիրներու համար կէս զինքն Բորտութեան դէմ միակ դարձանաւունն է, ուր գրեթէ անպատճառ կ'ըփչկուին:

ՆԵՐՔԻՆ ԲԺՈՇԿՆԵՐ

ՏՐ. Բ. Ս. ՔՕԼԻԳՐՈՍՏԻՍ

ՏՐ. Ս. ՔԱԼԻՍԳՆԱՆ

16-103

Արտածում, ներածում, գոմիսի մասնաւոր գործողութիւններ, բեռնաւորում, պարպում, շագնաւային ամեն տեսակ գործառնութիւններ: Գիւմել Պօլիս Այաթիա, քարափը, Փալէրո բաժնի թիւ 2 ԱՐՍԼԱՆԵԱՆ ՅԱԿՈՒԲԵԱՆ շագնաւային գործակալութեան:

ՃՈՂՈՎՈՒՐԴԻ ՁԱՅՆԸ

Օր-Բերլին Կապուլու և հասարակութեան Տարեկան Րաժնեգիրն 700 ՂՐԸ:

Էանդը այլևս կատարել հանգստութիւն կունենայ:

ՏՕՔ. ԲԱՐԱՆԱՆՕՐՈՒԼՈՒ Երկար տարիներու փորձառութեամբ շնորհակալութեան երաշխիքներ ստացած է: Տօքը իրաւունք կուտայ ենթականերու իր ազեկագիրը 15 օր գործածելէ վերջ, եթէ օգուտը չին տեսած, հա զարձնելու և վարձքը հա առնելու:

Կը ստարաստէ նաև կիրներու յատուկ որովայնի կապեր:

ՏՕՔԹ. ԲԱՐԱՆԱՆՕՐՈՒԼՈՒՅԻ պատրաստած ազեկագիրն ուրիշներէ ընդօրինակուած չեն:

Կ'ընդունի ամէն օր առաւօտ 8-12 և կէսօրէն ետք 3.30-6 իր քիմիքը Բարալէլ փողոց թիւ 176:

դէպքերը այսպէս են, կարելի է խօսիլ չէզոքութեան վրայ: Կայ աշխարհի մէջ տէրութիւն մը որ չազդուի, կերպարանաւորու չըլլայ այս պատերազմին տրդիւնքներէն: Ո՛չ, Պարոններ, Բայց անաւասիկ տարբերութիւնը պիտի գտնուին տէրութիւններ որոնք պիտի վաստուին պատերազմին հետեւանքներէն՝ առանց կարծիք կարենալ տուլ, որովհետև պատեանի մէջ պահած պիտի ըլլան իրենց ժանգոտած սուրը, ուրիշներ նոյնչափ պիտի տուտային պատերազմի հետեւանքներէն, բայց իրենց կարծիքը պիտի տան, կամ յաղթականի կարծիքը՝ որ կը վճռէ, կամ յաղթուողի կարծիքը, ա՛յն յաղթուողին որ իր պարտականութիւնը կատարած է և որ իրաւունք ունի յաղթողի յարգանքին: (Մաքահարա-Նի-Նի-Նի)

Անոնք որ կը պնդեն՝ թէ մենք կրնայինք անվնաս մնալ այս շղաճը-գութեան մէջ, ճշմարտութիւնը կ'ըսէք զիս: Անվնաս՝ Ո՛չ, Բայց կրնար ըլլալ որ մեր մասին տնօրինութիւններ ըլլային՝ առանց մեզի: Ահա-տո՛ւրի միջոց Գրքեր-Նի-Նի-Նի ընդ մէջ չե՛նք Կապուլու-Նի-Նի-Նի եւ Գործնական-Նի-Նի-Նի: (Մաքահարա-Նի-Նի-Նի)

Կեցի թէ ուրիշ քաղաքականութեան մը վրայ ալ կը խօսուէր, ա՛յն քաղաքականութիւնը զոր Պ. Սթեյնին ապստամբութեան քաղաքականութիւնը կը կոչէր, և զոր ուրիշներ անուանեցին

ՃՕԼԻ, ԱԼԷՎՐԱ, ԸՆԿ. ԼՄԹՏ.

ՆԱԽԱՐԿՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԳՈՐԾԱԿԱՆ ԵՒ ՀԱՅՐԱՅՏՈՒՄ - ԱՄՈՒՆԻ ՎԱՃԱՍՈՒԿԱՆԵՐ

Կանոնաւոր երթելի Լոնսօնի եւ Լիվրնոյի եւ Մեծն Բրիտանիոյ յոյր նաւահանգիստներուն համար: Նմանապէս ամեն ասանկիւն օսպատարկութեան նիւ-տօրի համար:

Գործակալ «Բաշափի» ապստոյագրական կրդեհի ընկերութեան յոթ:

Տիար Ժ. Տ. ԱԼԷՎՐԱ ԵՒ ՈՐԴԻՔ

ՆԱԽԱՐԿՈՒՆԵՐ ԵՒ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԲԻՐԷԱՅՈՒՆԱՍՍԱՆ

ATLANTIC ASSURANCE

COMPANY, 79, CORNHILL

LIMITED. LONDON. E. C. 3.

Գ. Ո. ԱՍԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՆԵՐԿԱՅՈՒՑՈՒՄԸ ԲԶՄԻՐ, ԲԱՍԱԺ ԲԷՇԵՄԱԼՃԻՕՂԼՈՒ ՎԵՐԻ ԹԱՐԿ ԹԻԸ

ՀՐԱՊԱՐԱԿ		Լէյ	
Փ.— Էներ		Բուսլի	2 18/40
Հօնտօն	431	Մարք	2 30/40
Նիւ-Յօք	90 1/40	Բուրօն	29/40
Բարիզ	8 18/40	Ոսկի	510
Հոնոմ	6 16/40	Նորօլէանս սկի	433
Աթէնք	12 16/40		
Պերլին	115		
Չուիցերես	20 12/40		
Հօլանտա	40 20/4		
	Թգն-բրոմ		
Անգլ. ոսկի	430		
Տօլար	115		
Տրանք	8 20/40		
Լիբիտալ	6 20/40		
Տրալսմի	12 13/40		

ԻՐԱՐ ՄԻ ԱՆՏՆԻՔ

ԱՆԱՐԱՏ ԿԱՐԱԳ ԻՒՂ ԵՒ ԱՅՎԱԼԸԳԻ ԱՌԱՋԱԿԱՐԳ ԶԵՒՈՒՐ ԵՒ ՊԵՐԻՆ ԵՒ ՄԵՐ ԻՒՄԻՆԱՆԵՐ, ԱՅՆ ՈՂՂԱԿԻ ԳԻՄԵԳԷ

ՅԱԲԵԹԱՆ ԵՂԲԱՐՑ

Վաղեմի և հանրաժանօթ ճաշարանը Երկուսն ընդ մեր ի վեր: (Երկ-բրոմ-ձաֆե)

Սե մտաւանդ մեզի, Ռուսմանցիներու համար, չէ՞ք զգար վտանգները այսօրինակ քաղաքականութեան մը, քաղաքականութիւն մը որ՝ համոզուած եմ մեր կառավարութեան քաղաքականութիւնը չէ՛: Սե չի կրնար ըլլալ: Ռուսմանցի չէր կրնար արտազրել այնպիսի կառավարութիւն մը որ որդեգրէր այնքան ստորին քաղաքականութիւն մը: (Երկ-բրոմ-ձաֆե) Պարոններ, ասիկա մեզի համար նեւթական կարգի վտանգ մը պիտի ըլլար նաև, Կըսուի թէ նմանօրինակ ժամանակներու մէջ, երբ մարդիկ միլիոններով կը մեռնին, երբ բոլոր առաքիտիքները յարուստի առած են, երբ արևմտեան ժողովրդը կը գրուի զիւրազանքութիւն մը որ իր նմանը չունի, պիտական մարդուն դերը բոլորովին զրական ըլլալն է, անիկա երբէք պէտք չէ հաշուառնէ յուզումները և զգաւմները, իբր թէ կեանքը միմիայն հաշիւներէ բաղկացած ըլլար, իբր թէ՛ մասնաւոր կիրքերէ առանջնորդուած չըլլար: (Երկ-բրոմ-ձաֆե)

(Շարունակել)

ՔԱՐԷ ԾՕԱՆԷՍՐՕ

61

ՅԻՇԱՍՆԵՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՍՁԴԻ

ԳԱՂԱՔԱԿԱՆ ՈՒԹԻՒՆԸ

Եւ եթէ իրերը այսպէս են, Պարոններ, կրնա՞ք տարակուսել թէ յաղթութիւնը որ կողմը պիտի ըլլայ Չիմ գիտեր քիչ մը առաջ ո՛վ էր որ կըսէր թէ տղայամուտութիւն է բարոյականի քաղաքարը մտցնել միջազգային քաղաքականութեան մէջ:

Ո՛չ, ա՛յ տկար են ձեր ծանօթութիւնները պատմութեան իմաստասիրութեան մասին: Ինչպէս անհատները նոյնպէս ժողովուրդները կը կրնն պատիճը ա՛յն մեղքերուն զորս կը գործեն բարոյականի դէմ. ո՞մանց համար՝ պատիճը անմիջապէս կը հասնի ուրիշներու համար կուշանայ, բայց տիեզերքի մէջ ոչ մէկ բարեկարգութիւն պիտի ըլլար, կեանքը ո՛չ մէկ արժէք պիտի ունենար՝ եթէ համոզուած չըլլայինք թէ մեզի վեր բնորոյական օրէնք մը կայ: (Մաքահարա-Նի-Նի)

ՉԷՉՈՒԹԻՒՆ.— Սե եթէ, Պարոններ, խնդիրը այս կերպով կը տեսնեմ, եթէ մեր շուրջ անցնող դարձող